

Сучасні виміри української регіоналістики: від локальних студій до енциклопедичного осмислення

The Encyclopedia Herald of Ukraine

2025. Vol. 17

DOI: 10.37068/evu.17.14

Article history:

Received 27/10/2025

Accepted 26/11/2025

Published 01/12/2025

Citation: Kavunnyk, O. (2025). Current dimensions of Ukrainian regional studies: from local research to encyclopedic comprehension. *The Encyclopedia Herald of Ukraine*, 17, 157-159.
<https://doi.org/10.37068/evu.17.14>

© 2025 Author

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ISSN 2706-9990 (print)
ISSN 2707-000X (online)

Олена Кавунник

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
Ніжин, Україна
ORCID: 0000-0003-3883-7909
Email: o.kavunnyk@gmail.com

Резюме

Авторка інформує про V Всеукраїнську науково-практичну конференцію “Сучасні виміри української регіоналістики”, що відбулася в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя 14 жовтня 2025 року. Захід утвердив себе як фаховий майданчик для міждисциплінарного наукового діалогу між дослідниками культури, історії, мистецтва й освіти різних регіонів України, а його напрацювання мають важливе значення для розвитку українознавчої енциклопедистики. Під час пленарного засідання увагу зосереджено на питаннях збереження історико-культурної пам’яті, біографістики, музичної й мистецької регіоналістики. Конференція засвідчила зростання значущості регіональних досліджень як напряму сучасної гуманітаристики та її відповідність принципам енциклопедичного пізнання національної ідентичності.

Ключові слова

Українська регіоналістика, регіональні студії, гуманітарні дослідження, історико-культурна спадщина, енциклопедистика.

Важливою подією в гуманітарному житті України стала V Всеукраїнська щорічна науково-практична конференція *“Сучасні виміри української регіоналістики”*, що відбулася 14 жовтня 2025 року в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (у дистанційному форматі). Цей форум послідовно утверджує себе як простір наукового діалогу між дослідниками культури, історії, мистецтва й освіти різних регіонів України, а його напруження становлять інтерес і для українознавчої енциклопедистики. Адже саме регіональні дослідження забезпечують повноту енциклопедичного знання про країну, її історико-культурну спадщину та персоналії.

Пленарне засідання конференції традиційно відкрив ректор університету, доктор філософії в галузі історії, доцент Олександр Самойленко. Серед постійних партнерів і співorganizаторів — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського НАН України, який цього року представляли в. о. директори, докторка філософії в галузі історії Наталія Стішова та в. о. заступниці директори з наукової роботи, докторка філологічних наук Мирослава Карацуба.

Авторитетність конференції підтвердила участь науковців із провідних академічних і освітніх центрів — Києва, Полтави, Переяслава, Івано-Франківська, Чернігова, Ніжина, селища Залуква Галичини. Серед пленарних доповідачів — доктори історичних наук Ігор Гирич (Інститут української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України), Олександр Лук'яненко (Полтавський національний педагогічний університет імені В. Короленка), Віктор Ткаченко (Національний історико-етнографічний заповідник “Переяслав”).

Помітне місце серед тем пленарних виступів посіли питання збереження історико-культурної пам'яті, біографістики та мистецької регіоналістики. Про це, зокрема, йшлося у виступах докторок мистецтвознавства Маріанни Копиці, Тетяни Гусарчук, докторки філософії в галузі мистецтвознавства Олени Таранченко Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (Київ), докторки філософії в галузі мистецтвознавства Алли Литвиненко Полтавського національного педагогічного університету імені В. Короленка. Вагомий акцент на розвиток музичної регіоналогії зробила докторка мистецтвознавства, професорка Карпатського національного університету імені В. Стефаника Ганна Карась, презентувавши свою монографію про композитора Дениса Січинського.

Участь представників Інституту енциклопедичних досліджень НАН України, що так само належить до постійних партнерів і співorganizаторів заходу, на чолі з директором, доктором філософії в галузі філологічних наук Миколою Железняком, засвідчила безпосередню інтеграцію енциклопедистики у регіональні дослідження. Доповіді співробітників Інституту розкривали перспективи енциклопедичного узагальнення матеріалів з українознавчої регіоналістики, особливо в контексті “Енциклопедії Сучасної України”, де відображено персоналії, події й культурні феномени з усіх областей держави.

Слід виокремити в роботі Пленарного засідання участь науковців Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя, особіно доктора філософії в галузі педагогічних наук, доцента Олександра Забарного з матеріалами про діяльність в Університеті Регіонального центру досліджень культури Полісся імені Григорія Самойленка та Олени Кавунник, модераторки Конференції, докторки філософії в галузі мистецтвознавства, доцентки про праці науковців із регіонів України 2022–2025 років. Актуальні в контексті музикознавчої регіоналістики матеріали про Чернігово-Сіверщину в науковому й культурно-освітньому вимірах підготували докторка педа-

гогічних наук, професорка Тетяна Дорошенко та доктор філософії в галузі педагогічних наук Олександр Солдатенко Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Шевченка.

За результатами конференції до друку подано понад 50 статей, присвячених різним аспектам гуманітаристики в регіональному вимірі. Ці дослідження сприятимуть поглибленню знань про культурну ідентичність українських регіонів, розвиткові енциклопедичних джерел про рідний край, формуванню повнішої картини національного культурного простору.

Регіональні аспекти гуманітарних досліджень становлять сьогодні одну з провідних тенденцій українознавства. У науково-практичній площині України як духовно культурного соціотворчого організму, вони забезпечують в громадах завдяки їх митцям багатоманітність й цілісність в системному осмисленні спадщини, що відповідає сучасним принципам енциклопедичного пізнання національної ідентичності громад України заради її майбутнього.

Current dimensions of Ukrainian regional studies: from local research to encyclopedic comprehension

Olena Kavunnyk

Nizhyn Mykola Gogol State University, Nizhyn, Ukraine

ORCID: 0000-0003-3883-7909

Email: o.kavunnyk@gmail.com

Abstract

The author reports on the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Contemporary Dimensions of Ukrainian Regional Studies,” held at Nizhyn Mykola Gogol State University on 14 October 2025. The event has affirmed its status as a professional platform for interdisciplinary scholarly dialogue among researchers of culture, history, the arts, and education from various regions of Ukraine, and its outcomes are highly significant for the development of Ukrainian encyclopedia production. The plenary session focused on issues of preserving historical and cultural memory, biographical research, and musical and artistic regional studies. The conference demonstrated the growing importance of regional research as a key direction in contemporary humanities and its alignment with the principles of encyclopedic knowledge in exploring national identity.

Keywords

Ukrainian regional studies, regional scholarship, humanities research, historical and cultural heritage, encyclopedia-making.